

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 1000—; pt. particulari Lei 600—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 40—. În străinătate Lei 1200—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 10 —

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliclu.**

Sumarul:

Misiunea orașelor românești. — Ideia de organizare în economia politică: *Cronica*: Petru Drăghiel. Erata. Firma Redtenbacher Sibiu. Societatea de astg. Transylvania Sibiu. Banca „Victoria” Arad. Uzinele de fier și domeniile din Reșița. S. A. — Banenotele de Lei 500, cu chipul fostului rege Carol II. — Concurs.

Misiunea orașelor românești.

Despre rolul orașelor în viața complexă a colectivităților naționale și sociale nu mai este cazul să discutăm, deoarece pentru gânditorii lipsiți de prejudecăți și sprijiniți numai pe date științifice, problema constituie o axiomă, în sensul că pe lângă rezervorul uriaș de mijloace de trai pe care ele îl închid, mai au și chemări de importanță deosebită pe planul spiritual al vieții. Într'adevăr în ele se concentrează viața culturală, artistică și administrativă; din orașe pornesc cercetările practice și analizele abstracte privind viața umană, astfel încât ele formează motorul vieții intelectuale și punctele de fermentare ale revendicărilor și îmbunătățirilor sociale.

În concepția actuală a desfășurării lucrurilor, orașele formează noduri vitale de echilibrare a dezvoltării economice și sociale. Viața la țară se pare că a ajuns la un punct critic, căreia i se caută

o deslegare. O problemă de proporții uriașe se ridică mereu în fața factorilor de răspundere: fărâmișarea proprietății agricole. Această fărâmișare a scăzut la minimum forțele materiale necesare existenței populației țărănești. O prolificitate crescândă (abia ici-colo în declin) produce o permanentă creștere a numărului celor cari cer hrană și drept la muncă.

Până acum fenomenul deși cunoscut, n'a fost examinat în înfățișarea lui reală și cu atât mai puțin în proporțiile lui însemnate pentru dezvoltarea liniștită a Statului. Diverse paleative au fost scoase din când în când la iveală și frâmbitate foarte adesea ca având efecte salutare. Reclama însă nu împiedecă înfrinderea desechilibrului de care ne ocupăm. El pretinde cercetări adânci și măsuri conform cu importanța problemei în sine.

Dezvoltarea normală a lucrurilor pune în sarcina orașelor grija aceasta mare de a plasa surplusul de populație agricolă. Ele concentrând în interiorul lor tot mecanismul schimbului și al producției industriale, sunt în stare să dea de lucru unui mare număr de suflete, fără să ceară o înfrindere proporțională de pământ. Faptul acesta trebuie, organizat din vreme și cu atât mai temeinic cu cât țara noastră nu se poate considera de urbanizată din punctul de vedere al populației respective. Într'adevăr,

pentru acest stadiu populația urbană trebuie să se ridice la cel puțin 40% din total, ori la noi procentul respectiv abia este de 23%¹⁾. Posibilitățile de a pune lucrurile la punct sunt deci cu atât mai ușoare. Avem astfel o situație care poate fi pregătită ca evoluție după planuri perfect stabilite.

Pregătirea se impune de altfel și din alte puncte de vedere. Noile teorii privind dezvoltarea vieții sociale și în special privind organizarea orașelor, trag cu totul alte concluzii decât cele cari reies din faptele de până acum. Se pare că s'a dovedit cu totul nepotrivit condițiilor de desfășurarea vieții umane, concentrarea orașelor sub aspect tentacular, finzând să grămădească lumea în centre enorm aglomerate, unde apoi munca omenească și activitatea generală se desfășoară în condiții cu totul neraționale. Interesant este chiar că prin recrutarea tuturor realităților, s'a ajuns la concluzia că orașul cu organizare optimă nu poate avea mai mult ca 25.000 locuitori. Orașul este astfel conceput pe baza funcțiunilor sale, prevăzându-se în ansamblul planului său, toate instituțiile necesare cu suprafața de teren și cubajul potrivit, precum și toate prăvăliile și atelierile de orice fel, în proporția care rezultă din experiențe. În special va trebui să se aibă în vedere la construcția unui oraș, evitarea drumurilor lungi ale funcționarilor și muncitorilor dela locuințele lor până la birouri sau fabrici, fiindcă aceste depărțări reprezintă o imensă cheltuială de energie umană care se cifrează pentru orașele mari cum este de exemplu Berlinul, la zeci de milioane de mărci anual. Nu numai atât, dar când este vorba de concepția nouă în construcția orașelor, atunci se pune problema într'un ansamblu desăvârșit care armonizează factorii în sensul ca viața umană să fie promovată. Iar în această ordine de idei, locuința formează punctul central al preocupărilor, ca unul care este elementul primordial în demografie. În această tendință se pare că locuința — bloc — numită siloz sau mașină de locuit, este finta primordială a reformei, căci a locui

nu însemnează numai a te adăposti, ci însemnează un complex întreg de procese sufletești cari au importante repercusiuni psihologice și sociale.²⁾ Problema astfel pusă a format și formează și la noi domeniul de studiu și cercetări, al diferitelor personalități și se pare că s'au formulat chiar unele concluzii²⁾.

Dar dacă astfel stau lucrurile, este necesar să se mai aibă la noi în vedere un fapt caracteristic: orașele românești sunt inegal împărțite de condițiile generale de progres și bunăstare, pe cari le-ar da economia românească. Unele din ele s'au ridicat prea mult; altele tânjesc. De aceea aspectul acestora din urmă lasă de dorit și se pare că sunt reale impresiile dureroase pe cari ele le imprimă călătorului. Dintre aceste impresii găsim caracteristice cele cari urmează:

„Orașele noastre au pierdut poezia mediului rural, fără să fi câștigat prea mult din binefacerile vieții urbane. În 114 orașe se bea și astăzi apă din fântâni, ca acum o sută de ani. Chiar în orașele mari în cari apa a fost captată sau adusă, mahalalele continuă să fie victimele tifosului sau ale altor boli epidemice“.

„Lipsa de canalizare a transformat orașele din provincie în adevărate focare de infecție: străzile și curțile oamenilor sunt pline de gunoai și lături. Vara centrele noastre urbane, în marea lor majoritate își amintesc descrierea contimporanilor asupra orașelor din Occidentul Europei, de acum câteva sute de ani“.

„Dar nici aspectul lor nu este mai fericit. Străzi strâmbe, uliți înguste și nepavate, case nealinate, întoarse cu spațele la vecini, garduri neîngrijite, curțile prinse de bălării, străzile nemăturate și inundate de praf vara, iată tabloul vieții noastre de provincie.“

De câteori sunt nevoit să merg într'un oraș din Moldova sau din Basarabia, sunt cuprins de o desnădejde fără de margini.

¹⁾ Vezi conferința d-lui prof. ing. Gottfried Feder în „Universul“ Nr. 116 din 3 Mai 1941.

²⁾ Vezi conferința d-lui arhitect I. D. Enescu: „Problema de sistematizare și urbanistică“ în același ziar din 3 Decembrie 1941.

¹⁾ Vezi Hans F. K. Günther: „Die Verstädterung“, pag. 4.

Dece această stare de lucruri? Cine a devastat orașele noastre de provincie? Judecând după monumentele ridicate pe piețele publice, după busturile foștilor primari, am avea dreptul să spunem: au avut gospodari!

Dar, cu excepția câtorva orașe, în vechea țară, afară de palatele administrative care se înalță cu trufie în mijlocul unor îngrămădeli de case ruinate, ca o sfidare a urbanisticeii moderne, restul sunt clădiri lipsite de aer, de lumină și de multe ori de simț estetic.

Sunt un iubitor de orașe și nu este oraș în țară pe care să nu-l cunosc; de aceea pot să afirm că în afară de orașele Transilvaniei și Bucovinei, cele mai multe din vechea țară își dau impresia unor centre părăsite!

Dela Regulamentele organice au început să existe dispozițiuni privitoare la organizarea și dezvoltarea orașelor. Legea comunală din 1864 prevedea dispozițiuni privitoare la alinierea străzilor, iar legea administrativă din 1925 cuprindea obligațiunea pentru Comune de a întocmi în termen de cel mult 4 ani, un plan de sistematizare. Dar toate aceste texte au rămas litere moarte. Nici astăzi orașele noastre nu au planurile definitive de sistematizare. Dovada o fac exproprierile la care se renunță și clădirile cari se expropriază pentru a fi dărâmate după ce abia fuseseră construite. ¹⁾

Aceleași constatări se desprind și din alte mărturisiri a căror frumusețe și adâncime înduioșează. Astfel se constată în orașele de provincie o stagnare a vieții materiale și spirituale, o lăncezeală care pare că a mers atât de departe, încât a oprit în loc mersul vieții, a încremenit cum s'ar zice ființa orașelor. Rândurile cari urmează sunt o atare mărturisire:

„Casele par îmbătrânite, sbârcite, strâmbе. Nimeni nu le mai curăță. Nimeni nu mai înalță o casă nouă. Nici pomii de pe străzi, îmbătrâniți și ei nu sunt înlocuiți, încât strada pare ca o gură știrbă și cariată. Asfaltul trotoarelor de asemenea a fost ros de ploii și strâmbat de rădăcinile pomilor. Nimeni

nu l-a înnoit, încât în timp de ploaie, sari din băltoacă în băltoacă.

Oamenii pe străzi merg a lene. Nu sunt preocupați de cât de ce să cumpere pentru ale gurii, de jocul de cărți din timpul serii, de intrigile de familie. Prin magazine nu vezi mai pe nimeni. Școlile, odată pline de năvala finetului dela sate, par prea mari, pentru numărul restrâns de elevi. Cutare revistă, care apărea de ani de zile, stă să moară. Cercul cultural din jurul ei nu mai există de mult. Un alt cerc de conferințe, atât de aglomerat și actual odinioară, este numai o amintire.

Cărturarii orașului, să mi se ierte că o spun, stau în inactivitate, roși de greutatea vieții.

Și ca orașul meu natal sunt toate orașele din Vechiul Regat. Le-am cunoscut pe toate, văzându-le în epoci diferite. Dela Severin și până la Botoșani nu mi-a scăpat niciunul. Prefutindeni este un ce care le roade, care le îmbătrânește, care le fîntuește pe loc. Paragina le acopere în vâlul său de moarte.

Cu totul altfel se înfățișează orașele Bucovinei, Transilvaniei și Banatului. Acolo pulsează o altă viață, pe care o simți pretutindeni. Vezi cum energii nebănuite se străduiesc să schimbe continu aspectul orașului. Omul este în mișcare, se sbate, muncește, este prezent în orice clipă. El este legat de orașul său, muncește pentru el. Dincoace plutește o indiferență a omului pentru locul său natal.

Cauza?

E greu de precizat, dar un lucru este cert: răul vine și din faptul că politicienii au izbutit să strângă toate energiile, fie umane fie economice și industriale, numai în Capitala Țării. Enormă greșală. Vieța neamului nu stă ghemuită artificial într'un singur oraș, oricât de mare ar fi el. Oare, dece să avem în București cele mai mari și mai multe școli, cele mai mari și mai multe fabrici, cele mai mari și mai multe bănci? O fabrică, una singură, poate da viața unui întreg oraș de provincie. Ne trebuie o rațională împărțire pe întreg cuprinsul țării a tuturor energiilor, a întregului capital, a numeroasei industrii necesară unui stat modern.

¹⁾ Vezi Gh. N. Leon: „Finanțele administrațiilor locale” pag. 6.

Ne-am obișnuit să fim preocupați, practic și teoretic, de pătura fărănească. Ne frământăm să aflăm căile de ridicarea fărănimii. Cheltuim capitaluri imense pentru îmbunătățirea vieții rurale. Dar nu vedem că în jurul nostru orașul se pustiește, începe să aibă un miros rănced, care trebuie să pună pe gânduri pe conducători.

Orașul de provincie, acela care înflorea văzând cu ochii înainte de războiu, începe să moară. Trăește o viață artificială, trăește mai ales prin bruma de energie rămasă de mai înainte. Și e păcat. Odată, din acest oraș de provincie porneau imbolduri, idealuri, prin care se făcea întregul neam. Este ceea ce dorim și acum, fiindcă neamul românesc nu se poate și nu trebuie să se mândrească și să se înalțe printr'un singur oraș — prin Capitala sa¹⁾

Precum vedem problema vieții orașelor a început să preocupe lumea noastră cultă. Se ocupă de ele nu numai revistele de specialitate, ci și cele literare și fapt interesant pe latura aspectului lor general. De aceea este cazul să se reformeze cu totul felul nostru de a vedea, în problematica orașelor. Ele au un rol mare pentru viitor în special la noi, unde tocmai pentru că au fost neglijate, organizarea are cu atât mai mari șanse de reușită. Economia noastră în actualul ei stadiu are nevoie de o îndrumare atentă. Problema agrară în special, aflându-se în plină transformare spre metode intensive de lucru, va elimina fatal o mare parte din lucrători, cari va trebui să-și caute mijloace de trai, la orașe. Un timp destul de însemnat de azi înainte, orașele vor forma un recipient uriaș cu misiunea de a echilibra viața socială. În scopul acesta orașele trebuie pregătite de mai înainte, pentru ca adaptarea celor veniți să se facă cu ușurință. În același timp trebuie pregătite cu tact și cu zel carierele, pentru ca adăpostirea lor să nu întâmpine nicio greutate. Când zicem adăpostire, înțelegem asigurarea locuinței pe seama gospodăriilor, spre a le pune în condițiuni ireproșabile de des-

voltare. În felul acesta promovarea spiritului de familie și deci natalitatea, acest factor care asigură propășirea nației se va putea pune pe baze solide, cari vor asigura viitorul românesc. În caz contrar vom pune pe noi veniți în condițiuni de viață mizeră, insalubritate și promiscuitate, ceea ce constituie un factor dela care pleacă degenerarea Nației.

Peste toate acestea mai este încă nevoie de ceva. Acest ceva e redat de următorul deziderat: „Orașul nostru înființat și dezvoltat în multe cazuri din alte necesități decât cele românești, nu s'a adaptat încă deplin spre a fi adevărat duh și civilizație, izvor de românism curat¹⁾. El trebuie deci să se armonizeze și să se integreze în spiritualitatea românească; să fie adevărat și el pătruns de duhul pământului românesc. Astfel se creiază între sat și oraș o simbioză capabilă să potențeze toate puterile creatoare²⁾. În momentul când prin modurile și concepțiile noastre vom ajunge la raporturi intime și structurale între mediul rural și urban românesc se va atinge un fel egal cu valoarea unui mare ideal național și social.

Ing. GH. BRÂNDUȘ.

Ideia de organizare în economia politică.

(Urmare).

III. ORGANIZAREA ÎN ECONOMIA POLITICĂ.

A) Introducere.

1. Definiția clasică a economiei politice, așa cum a dat-o Adam Smith a rămas și azi pentru multă lume valabilă. După dânsul economia politică se ocupă cu producția, circulația și consumul bunurilor iar elementele care conlucrează la producție sunt natura, capitalul și munca. Felul în care aceste elemente lucrează, este determinat de libera lor activitate determinată de legile naturii în măsura căror legi omul era și el liber. Cel care spun azi că lucrurile s'au schimbat, se ridică mai ales împotriva afirmației care spunea

¹⁾ Vezi revista „Vremea” anul XIV. nr. 642 din 22 Martie 1942, articolul: „Ne mor orașele” de Barbu Teodorescu.

¹⁾ Vezi Liviu Rebreanu: „Lauda țaranului român, discurs de recepție la Academia română, pag. 10.

²⁾ Vezi deffo, pag. 14.

că „lumea merge singură“. Totuși la o cercetare a acestui fenomen în cadrul noulor principii economice, nu se poate arăta ușor cum s'ar face ca lumea să nu meargă singură și măsura în care omul, ca animal economic, o ajută să meargă sau cel puțin ar putea-o face să meargă altfel.

Deosebirea dintre sistemul economic liberal și cel de azi care nu are încă un nume tot atât de precis în literatura economică, nu este mare. Totul pare a fi numai o chestiune de organizare, de întrebuintare în cadrul *acelorași* legi naturale a unor elemente date și ele aceleași ieri ca și azi; o întrebuintare mai activă, în orice caz diferită din punctul de vedere al ideii de organizare.

O revistă germană spunea între altele despre noile forme ale economiei:

„... so wird es sich die Umstellung der Wirtschaft auf die in Deutschland seit langem gültigen Grundsätze, deshalb nur unter grössten Schwierigkeiten und Reibungsverlusten vollziehen können, weil es an den verlässlichen organisatorischen Apparat fehlt“.

Citatul de mai sus, arată lămurit două lucruri:

— că viața economică este operă de organizare și formele ei superioare de azi sunt rezultatul organizării;

— și că economia liberă e un stadiu inferior într-o dezvoltare care pentru împlinirea ei are nevoie de principiile generale ale ideii de organizare și se înfăptuește prin ele.

Deosebirea dintre economia liberală și cea de azi este tocmai lipsa unui scop, al unui ideal din punctul de vedere al ideii colective în economia liberală și prezența unui ideal al neamului ori a omenirii, în economia de azi.

Ori idealul, scopul pe plan etic, este caracteristica principală a ideii de organizare.

Lămurind această legătură dintre economia liberală și cea actuală, observăm că nu ne aflăm în fața unor forme care au apărut în mod independent și în contradicție cu cele vechi ci ca o dezvoltare naturală una din alta sau mai exact din aceleași date.

Atunci când în economia liberală, individualistă, apare un ideal colectiv, când problema de organizare în chestiunile economice trece din planul individual în spre cel colectiv, ne aflăm într-o economie nouă.

Organizarea nu poate fi streină economiei liberale, individualiste dar ea se mărginește la

problemele și idealurile care și le puneau indivizii în măsura nevoilor și dorințelor lor pentru ei. În principiu, ea e aceeași, dar în practică sunt alte idealurile care hotărăsc o altă întrebuintare a acelorași fapte și lucruri date.

De altfel, atunci când se încearcă o expli-cățiune principială a ideii de economie nouă, totalitară, colectivă, dirijată, față de cea liberală, individualistă, se ajunge cu multă greutate la o definiție limpede care să poată să tragă o linie de despărțire lămurită între cele două economii.

Economia liberală se baza pe o realitate puternică, instinctul egoist al omului și avea din acest punct de vedere o valoare asemănătoare cu legile din științele naturale, cum ar fi bunăoară aceea a selecțiunii naturale. Dacă activitatea liberă în domeniul economic a dus la unele abuzuri, ele sunt în mare parte numai aparente și foarte rar datorite însăși „libertii manifestate“ a forțelor economice. De cele mai multe ori pedictele puse în calea acestei libertăți au dus la o tulburare a sistemului, care avea în mod neîndoielnic o viață în sine.

Sistemul liberal a determinat întreaga evoluție industrială și totuși el e tratat azi ca o formă ridicolă și nepotrivită pentru viața economică a omenirii. Socialiștii au demonstrat că economicul e începutul și sfârșitul tuturor întâmplărilor, că mizeria poporului chinez e datorită capitalismului și șomajului împreună cu tragedia viață a muncitorului din mahalalele Londrei.

Criza din 1931 ar arăta, mai ales după autorii germani, începutul sfârșitului capitalismului. De fapt, dela această dată, în aproape toate țările s'au călcat, dar nu au dispărut principiile liberale ale activității economice: a fost stânjenită inițiativa individuală și între factorii de producție. În locul întreprinzătorului începe să apară statul, care urmărește un scop propriu, lucru care nu exista în economia liberală. Statul prin amestecul lui în viața economică, schimbă datele activității economice; el nu are un risc și nici greutate în lucru: are suficiente mijloace ca să ducă la bun sfârșit construcția unor uriașe drumuri în Germania, a stăvilarelor gigantice din USA sau a sutelor de fabrici enorme în URSS.

În fapt sunt tot atâtea insuficiențe în sistemul dirijat ca și în cel liberal, singura deosebire dela un sistem la altul este că sunt altfel de lipsuri și cele care dispar prin trecerea dela un sistem la altul, fac pentru multă vreme să nu fie văzute dezavantajele noulor sisteme care mai au avan-

fajul că se potrivește cu situația socială, politică și morală a vremii.

Teoria spune că aurul e netrebuțicios, că se poate lucra și fără capitalul reprezentat prin banul atât de slab la orice tulburare, că se poate foarte bine scoate benzină din cărbune și cauciuc din var.

Totuși cu excepția Germaniei, toate țările au dat greș când au încercat să aplice aceste principii noi și nu au reușit să-și refacă economia sdruncinată de criza „capitalistă” din 1929—32 și nici să-și asigure o perfectă și completă pregătire industrială și alimentară pentru război.

Explicațiunea pentru reușita germană stă în existența unui sistem bine pus la punct, a unei organizări perfecte a lucrului și a celorlalte elemente materiale pe care le aveau la îndemână. Această organizare mare nu era posibilă fără ceea ce se numește „spirit nou” în vleața poporului, care printr-o educație ce durează de mai mult decât 20 de ani a fost adus în situația de a putea gândi și trăi un ideal colectiv precis.

Totul e o chestiune de organizare, care și ea e în funcție de ideea care se urmărește.

Nu se pot găsi principii și legi generale valabile pentru noile forme ale economiei germane sau mondiale; ele sunt artificiale, construite în funcție de nevoile momentului și locul. Singurul element care prezintă statornicie este acel al ideii de organizare. Afirmările unor economiști care au încercat să precizeze liniile principale, mari, ale noii economii, s'au mărginit la fraze ca: „*war die vergangene Zeit eine technische, industrielle und kapitalistische Zeit, so werden wir nun in ein soziales Zeitalter, in seinem weitesten Sinne, eintreten*”.

Un alt caracter al apariției acestor forme noi în economie, este acela că ele au fost dictate de necesitățile unei economii de război, astfel că aceste forme care așa cum am spus reprezintă un sistem construit în funcție de un scop, nu pot fi valabile într-o lume care va urmări, va trebui să urmărească, un alt ideal. Aceasta nu înseamnă o întoarcere la economia liberală ci numai aflarea altor forme de organizare în funcție de alte idealuri.

Întreaga problemă care se pune azi în economie este una de organizare, în spiritul ideii pe care încercăm să o lămurim aici, adică a întrebuirii elementelor date în funcție de un ideal care nu poate fi de cât acel al servirii colectivității, pentru o comunitate omenească ce va trebui să depășească individul, neamul chiar și

va căuta să cuprindă omenirea întreagă, ideea omenească, în cadrul căreia individul să fie liber să se străduiască pentru mai binele întregii colectivități.

2. În cuprinsul economiei politice se vorbește de unele subîmpărțiri ale ei. Acestea sunt în general:

- Economia politică teoretică;
- Economia națională;
- Economia întreprinderilor.

Economia politică teoretică este în linii mari ceea ce am încercat să lămurim pe scurt în paginile dinainte. Ea cuprinde, în economia clasică liberală studiul producției, a circulației, a schimburilor și consumului și în legătură cu acestea câteva discuții foarte atrăgătoare despre rentă, valoare, crize etc. Economia nouă, dirijată nu dispune decât de termeni, de soluții practice arătate în cadrul diferitelor probleme care s'au pus în ultima vreme în statele cu „economie totalitară”. Nu există un tratat de economie politică „nouă” așa cum sunt cele de economie liberală pentru motive care se pot înțelege din cele spuse până aici.

În „economia națională” s'a încercat să se discute mai ales probleme de economie „nouă” în cadrul nevoilor economice ale unui stat. Cuprinsul ei este însă destul de vag în ce privește materia care intră aici. Ea este precizată numai prin obiectul asupra căruia se exercită și din acest punct de vedere cuprinsul ei deși poate fi cunoscut, variază în funcție de ideea de stat și a politicii pe care o urmează conducerea statului.

Și aici, singură ideea de organizare poate da o metodă de lucru în practica principiilor teoretice stabilite de către economia națională și în însăși alcătuirea acestor norme pentru un ideal hotărât.

Studiul întreprinderilor are în situația lui actuală caracterul unui studiu cu totul practic, oarecum tehnic din care cauză probabil autorii români s'au oprit la acest cuvânt de „studiu” și nu au adoptat pe acela de economie, deși este mult mai potrivit, căci acest studiu al întreprinderilor are un caracter științific de același nivel cu cel al economiei naționale.

În acest capitol, ideea de organizare apare mai lămurită pentru multă lume și discuția despre ea mai îndreptățită decât în altă parte. Aceasta din cauză că s'a obișnuit a se vorbi despre organizare ca despre un fapt oarecum tehnic, a unui aranjament al unor elemente materiale vizibile și existente imediat. Se spune astfel că o

întreprindere se organizează și ades cuvântul organizare este limitat la întreprindere. De fapt ceea ce se face într-o întreprindere este mult mai puțin organizare de cât ar putea fi în cadrul unei economii naționale. Într-o întreprindere avem de a face ades cu o simplă ordonare și mai rar un punct de vedere cuprinzător și care să poată fi într'adevăr organizare.

Totuși în practică s'a organizat mult mai mult în mod conștient în întreprinderile economice decât în orice alt domeniu. Din practica acestor organizații s'a putut ajunge apoi la fixarea unor norme generale de organizare.

În rezumat, ideea de organizare apare în toate compartimentele economiei politice, lucrând în condițiunile speciale ale fiecărei categorii de probleme după cum vom vedea mai departe.

3. Am vorbit mai înainte despre principiile mari ale organizației în general. Ele sunt valabile și pentru economia politică la fel ca și pentru activitatea omenească de orice fel. Organizarea este mult mai legată în practică de problemele economice decât de alte domenii, deși nu este cu totul natural acest lucru. Este însă o realitate de care trebuie să ținem seama. Principiile generale arătate mai înainte, atunci când urmează a fi aplicate la problemele economice, arată unele caractere proprii pe lângă unele principii a căror aplicație principală este mai ales în domeniul economic.

a) Am amintit la începutul principiilor generale de organizare despre formele naturale și artificiale. În limbaj economic ne așlăm în fața economiei liberale, libere și a celei dirijate, colectiviste, totalitare. După cum am spus mai înainte, economia dirijată este o formă dezvoltată din economia liberă prin organizarea mai înaintată și mai ales în funcție de un alt ideal decât cel al economiei clasice care e aproape identic cu cel al vieții animale. (dacă poate fi vorba de el).

b) În organizarea aplicată la problemele economice ideea de ordine este foarte des amintită. Nu este cu puțință o activitate economică propriu zisă fără o ordonare a ei. Ordinea este o simplă precizare a unor acțiuni fără ca acestea să facă parte în mod obligator dintr'un sistem, să aibe o logică în alcătuirea ei. Ordinea este o activitate subordonată celei de organizare și mai simplă. Se confundă uneori ordinea cu organizarea dar această confuzie este ușor de îndepărtat. Ordinea este necesară organizației căci îi dă elementul de stabilitate de care are nevoie. A face același lucru în același fel, a-l face tot-

deauna întreg când ai de făcut ceva, chiar împotriva comodității și interesului imediat, e a fi ordonat, o condiție pentru organizare.

c) Neschimbarea normelor am amintit-o îndestul pentru a nu mai reveni asupra ei. În problemele economice trebuie insistat asupra acestui aspect al lucrurilor: nu se poate să se lase la voia întâmplării nimic în construcția atât de fragilă a unui plan economic.

d) Ideea de sistem pe care am arătat-o mai sus este pentru activitatea economică apropiată de acela de plan. Pentru formele de azi ale activității economice, planul este cea dintâi condiție de reușită. Exemplul german este unul dintre cele mai puternice pentru a arăta cât de mult contribuie un plan la reușita unei acțiuni în domeniul economic.

Alcătuirea unui sistem nu este tot una cu organizarea: este o parte însemnată a ei dar nu tot. Sistemul este mai mult decât ordinea, el pretinzând existența unei armonii și a unei logici în alcătuirea lui: e ceea ce am amintit sub numele de armonie în partea generală.

e) Munca a ajuns în economia politică o noțiune care nu mai e destul de lămurită. Pentru cei mai mulți, munca e înțeleasă așa cum au explicat-o socialiștii, ca elementul principal în activitatea economică, dar cu un rol mai mult politic și social decât economic. Munca dă dreptul de a face parte dintr'o clasă, de a pretinde un rol de conducere în societate și de a hotărî asupra capitalului și averilor naturale.

În realitate munca este un efort, o sforțare ce trebuie făcută de fiecare membru al societății din sentimentul și conștiința pe care trebuie să o aibe despre idealurile colectivității din care face parte și de serotrea lor, indiferent de raportul care există între efort și răsplata lui materială imediată.

Fără înțelegerea în acest sens a muncii, nu este cu puțință nici stabilirea principiilor generale de organizare și nici de organizare în sine.

f) Simplitatea. Nu mai revenim asupra ei.

g) Relativism, evoluție. Am discutat în legătură cu aceasta despre economia liberală și cea controlată.

Dr. N. N. PETRA.

(Va urma).

CRONICA.

Petru Drăghiei. După cum am publicat în numărul trecut al revistei noastre, d-l Petru Drăghiei, consilier ministerial i. p. și fost președinte al „Solidarității”, a împlinit la 26 Mai 1942 vârsta de 85 ani. În ziua de Rusalii s'au prezentat la domiciliul iubilantului pentru a exprima felicitările lor, domnii Dr. Ilie Beu în calitate de președinte al Băncii „Albina”, Ioan I. Lapedatu, administrator delegat la Banca Națională a României, Dr. Nicolae Comșa vicepreședintele Băncii „Albina”, Ionel Comșa, director general la Banca Centrală pentru Comerț și Industrie, și Dr. Mihai Veliciu în numele „Solidarității”, în calitate de vicepreședinte.

Errata. În „Revista Economică” Nr. 21 (23 Mai) pg. 120.

Citatul cu „Les Garanties de sécurité” este luat din *Nitti*.

Firma Redtenbacher, Sibiu. Extragem din bilanțul acestei firme pe a. 1941 următoarele date în cifre rotunzite:

Active:		Pasive:	
Mărfuri	Lei 2.725.000	Capital	Lei 12.000.000
Imobile	„ 8.990.000	Creditori	„ 23.789.000
Mașini	„ 8.630.000	Benef. 1941	„ 3.674.000
Material brut și semifabricat	„ 10.741.000		
Debitori	„ 5.686.000		

Societatea de asig. „Transylvania”, Sibiu: Dăm mai jos câteva cifre din bilanțul acestei societăți pe a. 1941:

Activ.		Pasiv.	
Numerar și dispon. la bănci	Lei 61.846.000	Capital	Lei 20.000.000
Efecte și acțiuni	„ 29.121.000	Fonduri de rezervă	„ 35.024.000
Imprumuturi	„ 38.420.000	Fond de pensii	„ 19.857.000
Imobile	„ 130.358.000		
Conturi Curente	„ 20.071.000		
Debitori	„ 877.000		
Reasigurări	„ 3.608.000		
Anticipațiuni de reasig. 1942	„ 5.386.000		

Soc. de reasigurare	Lei	2.392.000
Creditori	„	1.224.000
Despăgubiri în curs	„	6.125.000
Anticipațiuni tehnice pe 1942	„	200.654.000
Beneficiu 1941	„	4.401.000

Banca „Victoria” Arad, aflăm că plătește pe a. 1941 un dividend net de Lei 10— de acție.

Uzinele de fier și domeniile din Reșița S. A. Se atrage atențiunea acționarilor, că nu se vor mai plăti cuponii la acțiunile ce nu au fost supuse spre verificare din punct de vedere etnic al proprietarilor, până la 22 Iunie 1942, la sediul societății din București, Str. V. Alexandri 4.

Banconotele de Lei 500 — cu chipul fostului rege Carol II, de culoare albastră-cenușe, se mai pot preschimba până la 15 Iulie 1942.

Concurs.

La banca „PATRIA” S. A. din Blaj, sunt vacante:

Un post de contabil, un post de dactilografă, iar pentru conțințos un post de avocat stagiar.

Cel care dorește să ocupe aceste posturi, își vor înalta cererile direcțiunii băncii, până la 10 Iunie 1942, arătând cu documente studii, timpul servit și practica ce au.

Asemenea își vor arăta și pretenziunile.

Posturile se vor ocupa cu data de 15 Iunie 1942.

TABELE

pentru calcularea impozitului pe salariile și pensiile funcționarilor publici și particulari și ale muncitorilor.

Lei 125—

In depozit la:

Librăria „DACIA TRAIANĂ” S.A.

Sibiu, Piața Unirii Nr. 7, str. Regina Maria Nr. 20, str. Regele Mihai I. Nr. 15